

Bedömning av kostnader och förberedelsetid för extra val

Bakgrund

I ett brev daterat den 19 december 2018 har talman Andreas Norlén bett Valmyndigheten att senast den 10 januari 2019 bedöma kostnader och den kortaste förberedelsetid Valmyndigheten anser möjlig för att genomföra ett extra val, efter att en eventuell fjärde statsministeromröstning genomförts den 23 januari. I denna promemoria redovisar Valmyndigheten kort sina bedömningar.

Sammanfattning

Valmyndigheten bedömer att kortast möjliga förberedelsetid för att genomföra ett extra val är två och en halv månad. Den valdag som Valmyndigheten rekommenderar är söndagen den 7 april. Skulle extra val genomföras senare i april innebär det problem och risker för sammanblandning med Europaparlamentsvalet som äger rum den 26 maj 2019. Kostnaderna för ett extra val beräknar Valmyndigheten till 346 miljoner kronor.

Utgångspunkter inför ett extra val

Valmyndigheten har i sin bedömning av kortast möjliga förberedelsetid både vägt in vad som är praktiskt möjligt att klara av samt vilken valdag som bedöms som lämplig i förhållande till valet till Europaparlamentet den 26 maj 2019. Det val som genomfördes hösten 2018 var arbetsintensivt för hela valadministrationen och myndigheten bedömer att även våren 2019 under alla omständigheter kommer att bli en arbetsintensiv period.

Det svenska valsyste­met är materialintensivt och innebär tidskrävande produktion och distribution, både i Sverige och till utlandsmyndigheter. Många av momenten i valkedjan har tydliga tidsramar som regleras i vallagen. Det mest tidskritiska momentet är utlandsröstningen och att hinna få valsedlar (blanka och partivalsedlar) tryckta och levererade till utlandsmyndigheterna tills röstmottagningen ska starta samt att utlandsröstkort och material för brevröstning levereras i tid.

Valmyndigheten har i sin bedömning av lämplig valdag tagit hänsyn till de risker det innebär att genomföra två val parallellt, det vill säga att röstning till både Europaparlamentsvalet och extra val till riksdagen pågår samtidigt. Brevröstningen till Europaparlamentsvalet startar den 11 april. Om ett extra val till riksdagen skulle genomföras med valdag senare än den 7 april finns det en stor risk att röster för de båda valen är under distribution samtidigt. Valmyndigheten ser då risk för att röster blandas ihop eller att röster underkänns på grund av att de tolkas som två förtidsröster från samma väljare.

Valdag och kortast möjliga förberedelse tid

Valmyndigheten förordar söndagen den 7 april som valdag för ett eventuellt extra val till riksdagen. Valmyndigheten bedömer att kortast möjliga förberedelse tid för att genomföra ett extra val är två och en halv månad. Det finns flera tidskritiska moment i valkedjan som gör att Valmyndigheten bedömer att det inte går att genomföra ett extra val tidigare. Från en eventuell fjärde statsministeromröstning till valdag är det 10,5 veckor. Det kommer att innebära en mycket stor press på samtliga inblandade aktörer. Nackdelarna med en tidplan kortare än tre månader är dock mindre än de stora risker det innebär att röstning till extra val och Europaparlamentsval pågår samtidigt.

Valmyndigheten har tagit fram en preliminär tidplan för extra val, se bilaga.

Färg på valsedlar till extra val

För att röster från Europaparlamentsvalet och extra val till riksdagen enkelt ska kunna skiljas åt behöver regeringen omgående efter den fjärde statsministeromröstningen fatta beslut om annan färg på valsedelspapper till extra valet. Idag ska pappret till extra val enligt valförordningen vara vitt. Valsedlarna till Europaparlamentet är också vita. Riskerna för sammanblandning av valsedlar för de olika valen minskar avsevärt om valsedlarna har olika färg. Det gäller hanteringen hos såväl partier som väljare och för valadministrationen.

Kostnader

Kostnaderna för extra valet beräknas bli något lägre än vid ett ordinarie val. Det beror på att det endast är ett riksdagsval, vilket innebär färre antal valsedlar och röster att hantera. Kostnaderna för arbetstid blir också något lägre än vid ett ordinarie val eftersom det inte finns samma förberedelse tid och omfattningen är mindre. Det finns också kostnader som blir högre än vid ett ordinarie val. Det gäller exempelvis kostnader för distribution, där expressejänster och specialavtal behöver användas för att klara den korta förberedelse tiden.

I nedanstående tabell redovisar Valmyndigheten en budget för ett extra val. Utöver de kostnader som redovisas nedan står också kommunerna för en del av valkostnaderna. De ingår inte i Valmyndighetens redovisning eftersom de normalt inte når Valmyndigheten. Kostnaderna i tabellen baseras på kostnader för valet 2018.

Kostnader	Miljoner Kr
Statsbidrag till kommuner för förtidsröstning	195
Ersättning till länsstyrelser för valkostnader	30
Valmaterial, papper och tryck	24
Distribution och porto	52
Informationskampanj om var, när och hur valet äger rum	20
Förändring och tester av IT-stöd	10
Upphandlat kundcenter (Valupplysning)	5
Diverse (extra personal, produktion av utbildningsmaterial, utbildningar, uppföljning)	10
Summa	346

Bilaga – Preliminär tidplan för extra val

Datum	Händelse
23 jan	Eventuell fjärde statsministeromröstning och beslut om datum för extra val.
30 jan	Sista dag att anmäla registrering av partibeteckning.
6 feb	Sista dag för partierna att beställa valsedlar, anmäla kandidater och lämna in kandidatförklaringar. Valsedlar trycks 6-20 feb, ska levereras senast ca 20 mars till partierna.
14 feb	Utlandsröstkort skickas (ca 50 dagar innan valet)
21 feb	Första dag för brevröstning. Godkända brevröster kan inkomma till Valmyndigheten och kommunerna 22 feb – 9 april.
8 mars	Kvalifikationsdag för rösträtt. Sista dag för partier att anmäla deltagande i valet.
11 mars	Röstkort trycks och skickas ca 11-28 mars.
18 mars	Röstning på utlandsmyndighet börjar. Röster från utlandsmyndigheter kan inkomma Valmyndigheten 19 mars – 6 april för vidarekickning till kommunerna.
28 mars	Förtidsröstning i Sverige börjar.
29 mars	Producera röstlängder och distribuera till kommuner.

5 april	Kandidater ska senast samtycka till kandidatur.
6 april	Sista dag för röster från utlandsmyndigheter att inkomma till Valmyndigheten.
7 april	VALDAG
8 april	Slutlig rösträkning hos Länsstyrelsen påbörjas.
10 april	Sista dag brevröst från utlandet kan inkomma till kommunerna. Valnämndernas preliminära rösträkning.
14 april	Valresultat väntas fastställas.